

1. Watkins M.D. Three Steps for Crisis Prevention [On-line resource] / M.D. Watkins, M.H. Bazerman // Harvard Business Review. – Vol. 81, No. 3, 2003. – Access mode : <http://hbswk.hbs.edu/item/3414.html>.

2. Jaenicke M. “Krisenbegriff und Krisenforschung“. – Martin Jaenicke // Westdeutsche Verlag, 1973. – S. 11-25.

Рецензент: Височин І.В., зав. кафедрою, професор кафедри економіки та фінансів підприємства Київського національного торговельно-економічного університету.

25.02.2015

УДК 330.8.

Кузнєцова Ольга

СОЦІАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Ефективність - складна економічна категорія, яка охоплює різні рівні управління (національний, галузевий, рівень підприємства) і, відповідно, залежить від багатьох, як внутрішніх, так і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних, і т.д. Той факт, що ефективність представлена в різних формах, а саме - ефективність бізнесу, ефективність використання різних ресурсів, ефективність виробництва, торгівлі, - це причина використання його кількісної оцінки різних показників. Враховуючи цю обставину, а саме, кожен господарюючий суб'єкт повинен систематично оцінювати соціальну ефективність своєї діяльності. Крім того, слід зазначити, що зростання соціальної ефективності є кінцевою метою загальнопромислової, господарської та комерційної діяльності. Враховуючи цей важливий факт, нами було досліджено та узагальнено теоретичні питання щодо соціальної ефективності підприємства та розглянуті підходи до її оцінки.

Ключові слова: ефективність, підприємство, працівник, соціальна ефективність, споживач.

СОЦИАЛЬНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Эффективность – сложная экономическая категория, которая охватывает различные уровни управления (национальный, отраслевой, уровень предприятия) и, соответственно, зависит от многих, как внутренних, так и внешних факторов: экономических, правовых, социальных и т.д. Тот факт, что эффективность представлена в различных формах, а именно - эффективность бизнеса, эффективность использования различных ресурсов, эффективность производства, торговли, - это причина использования его количественной оценки различных показателей. Учитывая это обстоятельство, а именно, каждый хозяйствующий субъект должен систематически оценивать социальную эффективность своей деятельности. Кроме того, следует отметить, что рост социальной эффективности является конечной целью общепромышленной, хозяйственной и коммерческой деятельности. Учитывая этот важный факт, нами было исследованы и обобщены теоретические вопросы социальной эффективности предприятия и рассмотрены подходы к ее оценке.

Ключевые слова: эффективность, предприятие, работник, социальная эффективность, потребитель.

SOCIAL ENTERPRISE EFFICIENCY: ESSENCE AND DEFINITIONS

Efficiency - a complex economic category, which covers various levels of government (national, sectoral, enterprise level) and, therefore, depends on many, both internal and external factors: economic, legal, social, etc. The fact that the efficiency is represented in various forms, namely, business efficiency, the effectiveness of various resource, production efficiency, trade - is the reason its use of quantitative assessment of different indicators. Due to this fact, namely, each entity should systematically evaluate the effectiveness of their social activities. In addition, it should be noted that the increase in social efficiency is the ultimate goal of general-purpose, commercial and business. Given this important fact, we have studied and generalized theoretical questions about the effectiveness of social enterprises and the approaches to its assessment.

Keywords: efficiency, enterprise, consumer, worker, social efficiency.

Постановка проблеми. Процес господарської діяльності на будь-якому підприємстві здійснюється за певної взаємодії трьох визначальних його факторів: трудові (персонал), матеріальні (засоби та предмети праці) та фінансові (кошти). Використовуючи наявні засоби виробництва, персонал виконує свої функції й обов'язки та як наслідок – здійснює господарську діяльність. Природно, що, з одного боку, мають місце витрати живої й уречевленої праці, а, з іншого, - є результати діяльності. Останні залежать від масштабів застосування засобів виробництва, кадрового потенціалу та рівня їх використання. Ринкові відносини є головною формою зв'язку між товаровиробниками і покупцями, тобто механізмом узгодженості їх дій при здійсненні підприємницької діяльності. У процесі цих відносин виявляється ефективність усіх сфер економіки, кожного підприємства зокрема.

Водночас, формування ринкових відносин в економіці України супроводжується глибокими змінами в теорії і практиці управління на підприємствах. Виникають нові ринкові концепції, які оперують сучасними поняттями, прийомами, методами та моделями управління підприємством. В сучасних умовах господарювання за жорсткої конкуренції, узгодженість та висока результативність управлінських рішень неможливі без реальної оцінки ефективності діяльності підприємств.

Слід зазначити, що ефективність є складною економічною категорією, яка охоплює різні рівні господарювання (загальнодержавний, галузевий, рівень підприємства) і знаходиться відповідно під впливом багатьох як внутрішніх, так і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Факт, що ефективність представлена в різних видах, а саме – ефективність господарської діяльності підприємства, ефективність використання різних ресурсів, ефективність виробництва, торгівлі, – є причиною використання для її кількісної оцінки різних показників. З урахуванням саме даної обставини, кожному суб'єкту господарювання потрібно систематично оцінювати соціальну ефективність своєї діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичні питання соціальної ефективності суб'єктів підприємницької діяльності вивчали такі вчені-економісти, як О. Архипова, Г. Атаманчук, В.Афанас'єв, В. Базілевич, Л. Басовський, Д. Д'юї, І. Ліфіц, С. Палкін, С. Покропивний, В. Таран, О. Тюріков, О. Урсул, Г. Черкасов, В. Щегорцев, Т. Юр'єва, О. Якунін та ін. [1...30], в яких надано загальні та окремі трактування поняття «соціальна ефективність», розглянуто основи його формування та запропоновано різні методи вимірювання та розрахунку. Різномісність у розумінні поняття «соціальна ефективність» стає підґрунтям для подальшого дослідження систематизації понятійного апарату та визначення сутності.

Неврегульованість даного питання є деякою мірою перешкодою на шляху до визначення й оцінювання ефективності функціонування підприємств в сучасних умовах. Як наслідок, розглянемо та узагальнимо основні поняття із соціальної ефективності, що є фундаментальною основою для визначення її сутності та значимості для підприємств.

Метою статті є теоретичне дослідження та узагальнення основних понять із соціальної ефективності, що є фундаментальною основою для визначення її сутності та значимості для підприємств.

Виклад основного матеріалу. Оцінка соціальної ефективності є однією з локальних цілей загальної виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємств. З огляду на це, економічну ефективність відносно соціальної потрібно вважати проміжною.

Об'єктивна оцінка соціальної ефективності сьогодні стикається зі значними труднощами, пов'язаними з відсутністю наукового обґрунтування і загальновизначеної методики установа її рівня.

Варто відзначити, що дослідження сутності та ролі соціальної ефективності пов'язане з розумінням даного поняття. Спочатку дослідимо найбільш вагомі та цитовані тлумачення поняття «соціальна ефективність».

Проаналізувавши низку праць з питань соціальної ефективності, згаданих у роботах вчених, можна виділити та систематизувати основні її тлумачення, які показані у

таблиці 1.

Таблиця 1

Трактування змісту поняття «соціальна ефективність»

Автор	Трактування змісту поняття «соціальна ефективність»
1	2
Черкасов Г.М. [1]	може бути визначена як досягнення тих чи інших соціальних результатів, оцінюваних якісно або кількісно за установлений проміжок часу
Ліфіц І.М. [2]	полягає в тому, що реалізовані на практиці обов'язкові вимоги до продукції (виробничих процесів та послуг) позитивно відбиваються на здоров'ї та рівні життя населення, а також на інших соціально значущих аспектах
Д'юї Д.М. [3]	нерозривно пов'язана з поняттям культури
Базілевич В.Д. [4]	це ступінь відповідності результатів виробництва соціальним потребам суспільства та інтересам окремої людини
Палкін С.В. [5]	проявляється в можливості досягнення позитивних, а також уникнення негативних із соціальної точки зору змін у корпорації
Покропивний С. Ф. [6]	полягає у скороченні тривалості робочого тижня й змін, збільшення кількості нових робочих місць й рівня зайнятості людей, поліпшення умов праці та побуту, стану навколишнього природного середовища, безпеки життя тощо
Атаманчук Г.В. [7]	відтворювальний сукупний результат дії всіх стадій відтворювальних процесів й розкриває користь, придбану людьми, суспільством від даних процесів, та особливо від споживання вироблених ними матеріальних, соціальних й духовних продуктів
Тюріков О.Г., Якунін О.С. [8]	це відповідність соціальних результатів діяльності органів влади щодо забезпечення повноти та якості послуг населенню в основних сферах життєдіяльності установлених державними і регіональними соціальними стандартами якості життя
Юр'єва Т.В. [9]	це співвідношення отриманого соціального ефекту і витрат, що сприяють його досягненню
Афанас'єв В.Г., Урсул О.Д. [10]	її результати співвідносять або з цілями, або з потребами, і найбільш ефективною за інших рівних умов виявиться діяльність, в якій мета максимально відображає потребу людей
Архипова О.І. [11]	визначається як складна, багатofункціональна система зв'язків, яка обумовить досягнення кінцевої мети організацій і підприємств, яка полягає в задоволенні потреб людей та розвитку кожної людини
Басовський Л.Е., Щегорцев В.О., Таран В.О. [12, 13]	це зіставлення соціальних результатів, соціальних цінностей, вимірюваних кількістю витраченого соціального часу. При цьому соціальні цінності і корисність соціальних результатів тим вище, чим економніше витрачено соціальний час
Норчак О.О. [14]	є наслідком науково-технічного прогресу, при цьому результати і витрати виробництва повинні оцінюватися не тільки економічною, а й соціальною ефективністю
Касаткін І.О. [15]	це ступінь задоволення потреб і інтересів найманих працівників
Марр Р., Шмідт Г. [16]	реалізується у вигляді виконання очікувань, потреб та інтересів співробітників

1	2
Кібанов О.Я. [17]	проявляється в можливості досягнення позитивних, а також уникнення негативних із соціальної точки зору змін в організації
Жуков І.М. [18]	це рівень досягнення кінцевої мети організації, який вимірюється, з одного боку, ступенем задоволеності клієнтів якістю наданих послуг, а з іншого - ступенем задоволеності і відданості співробітників підприємства
Орлов Е.М., Соколова О.М. [19]	це ступінь досягнення соціального результату
Хентце Й., Каммел О., Ліндерт К. [20]	задоволення інтересів і потреб співробітників (оплата праці, його зміст, можливість особистісної самореалізації, задоволеність спілкуванням з колегами тощо)
Хачатуров Т.С. [21]	являє собою відношення соціального ефекту до витрат, необхідних для його досягнення
Бахтіаров Е.І. [22]	один з основних показників стабільного економічного розвитку підприємства, який виражається в поліпшенні рівня життя працівників (збільшення матеріального й духовного капіталу і тривалості життя)
Калініченко Л.О. [23]	співвідношення кількісно або якісно оцінюється результату соціальної діяльності з мірою або ступенем реалізації нормативно заданої мети або ідеалу суспільного розвитку
Белова М.В. [24]	здатність економічного капіталу відтворювати, накопичувати і збільшувати людський потенціал
Белоусов Р.О. [25]	характеристика соціальної системи з позицій якості, результативності та своєчасності досягнення її цілей, а також її відповідності запланованому станом, що проявляється в досягненні конкретних критеріальних показників
Іванов В.М., Іванов О.В., Доронін О.О. [26]	ступінь досягнення соціальних цілей, наближення до виконання соціальних нормативів
Парфьонова І.С. [27]	полягає в підвищенні рівня знань і культури, зміцненні здоров'я за допомогою вкладення в невиробничу сферу
Дрідзе Т.М., Трущенко О.Е. [28]	конкретне соціальне благо, отримане при відповідності досягнутих результатів соціального розвитку поставленим цілям
Растворцева С.М., Фаузер В.В., Задорожний В.М., Залевський В.О. [29]	це стан суспільної системи, в якій економіка розвивається досить ефективно для забезпечення постійного збільшення інвестицій у соціальну сферу
Свободіна М.В. [30]	характеризує соціальний стан, ступінь досягнення нормативного рівня розвитку сільської соціально-територіальної спільності, яка являє собою сукупність сільського населення, що володіє єдністю ставлення до певної освоєної території

Зазначені тлумачення поняття «соціальна ефективність» розкриваються в декількох аспектах. Так, ряд авторів визначають, що соціальна ефективність – характеризує рівень задоволення дієздатності працівників на підприємстві: тривалість робочого тижня, кількість робочих місць, рівень зайнятості людей, умови праці та побуту тощо [6, 12, 13, 15, 17, 20, 22]. Інші - соціальна ефективність – характеризує рівень задоволення споживачів продукції (послуг, робіт): якісна продукція, рівень задоволення потреб споживачів тощо [2, 10, 18]. Водночас, деякі вчені визначають соціальну ефективність як здійснення підприємницької діяльності відповідно до потреб суспільства [7, 8, 11].

Слід відзначити, що в економічній теорії спостерігається така спрямованість, де відсутній єдиний підхід. Так, ряд авторів визначають, що соціальна ефективність оцінюється «...якісно або кількісно за установлений проміжок часу» [1], «...співвідношення отриманого соціального ефекту і витрат» [9, 21] або «ступенем задоволеності клієнтів якістю наданих послуг» [18]. Водночас не визначається, що відноситься до якісних й кількісних показників соціальної ефективності, входить до соціального ефекту тощо. Тобто сприяє інтуїтивному й емпіричному уявленню про принципові підходи до оцінки соціальної ефективності.

Для об'єктивної оцінки соціальної ефективності потрібно: по-перше, виходити з того, що соціальна ефективність повинна визначатися за двома рівнями: локальному (тобто на тому чи іншому підприємстві щодо ступеня задоволення певної сукупності соціальних потреб своїх працівників) та регіональному і загальнодержавному (тобто ступінь соціального захисту людей і рівня задоволення соціальних потреб різних верств населення з боку місцевих органів та держави в цілому).

По-друге, важливим є визначення абсолютних масштабів і відносного рівня задоволення різноманітних соціальних потреб працівників того чи іншого підприємства за рахунок власних матеріальних і фінансових коштів, нагромаджених ним внаслідок виробничо-господарської і комерційної діяльності, застосування нових форм господарювання. До соціальних потреб працівників, які можуть бути задоволені підприємством, певною мірою (залежно від наявних можливостей) належать:

- збільшення розміру оплати праці понад установлений державою мінімальний рівень заробітної плати;
- оплата значної частини вартості або надання безкоштовних путівок до лікувально-оздоровчих закладів;
- дотації закладам підприємств громадського харчування;
- надання безповоротної позички на придбання кооперативного житла і будівництво дачних будівель;
- будівництво й утримання власного житлового фонду, баз відпочинку, будинків культури, поліклінік, дитячих дошкільних закладів, спортивних споруд;
- забезпечення нормальних (нешкідливих для здоров'я) умов праці та належної охорони навколишнього природного середовища;
- скерування на навчання до середніх спеціальних і вищих навчальних закладів молодих працівників з виплатою їм стипендії;
- підготовка потрібних для ринково-комерційних структур підприємства спеціалістів у спеціальних навчальних центрах, стажування керівників і спеціалістів у зарубіжних фірмах.

По-третє, при загальній оцінці соціальної ефективності треба враховувати також низьку соціально важливих заходів, постійно здійснюваних за рахунок місцевих і загальнодержавного бюджетів, що формується під безпосереднім впливом існуючої системи оподаткування виробничих та інших прибуткових підприємств, а також їх спонсорської і благодійної діяльності. Основними з таких заходів є:

- установлення і регулювання мінімальної заробітної плати всім категоріям працюючих на підприємствах і в організаціях різних видів та сфер господарства;
- установлення і виплата пенсій, стипендій, фінансової допомоги багатодітним сім'ям;
- індексація заробітної плати і пенсій відповідно до динаміки роздрібних цін на товари і регулювання продажних цін на певні види товарів для населення і вартість комунальних послуг;
- бюджетне фінансування організацій і підприємств невиробничої сфери;
- реалізація загальнодержавних соціальних програм.

По-четверте, конкретне визначення рівня соціальної ефективності повинно охоплювати кількісне вимірювання й оцінку

ефекту та витрат за всією сукупністю заходів, зміст та характер яких дозволяє це зробити, а також якісну характеристику і виявлення впливу на ефективність тих груп заходів, за якими кількісне вимірювання прямого ефекту є неможливим.

Водночас, кількісне вимірювання соціальної ефективності окремих груп здійснюваних заходів зводиться до обчислення непрямого економічного ефекту і витрат на його досягнення з наступним їх порівнянням. Причому єдиної методики розрахунку такого ефекту не існує. Тому у кожному окремому випадку слід застосовувати специфічний спосіб його визначення, який став уже відомим з опублікованих наукових розробок. Якісна характеристика ефективності певних груп соціальних заходів повинна передбачати більш-менш детальний словесний опис їх реального (можливого) впливу на результативність виробництва і життєдіяльність населення, його окремих верств. За різних інших умов результати кількісного вимірювання соціальної ефективності треба доповнювати якісними характеристиками заходів, що впливають на неї, і на цій підставі формувати загальні висновки щодо її рівня і динаміки.

Висновки. Проаналізувавши праці згаданих у роботі вчених щодо теорії економічної ефективності, ми можемо констатувати тезу, яка полягає в тому, що соціальна ефективність підприємств – здійснення підприємницької діяльності з урахуванням потреб працівників та споживачів продукції (послуг, робіт).

Обов'язковою умовою ефективного функціонування суб'єктів підприємницької діяльності, крім соціальної ефективності, важливою є економічна ефективність. Економічна ефективність є матеріальною основою вирішення соціальних проблем. У свою чергу, соціальний розвиток суспільства (зростання добробуту народу, його освітнього і культурного рівня, свідомого ставлення працівників до праці та ін.). Суттєво впливає на підвищення ефективності як підприємства так й суспільного виробництва.

Використання показників ефективності діяльності підприємства дозволяє діагностувати систему управління, попереджати при її функціонуванні про відхилення, розкривати причини неефективного управління, здійснювати науково обґрунтоване цілепокладання діяльності органів управління, коригувати їх подальшу роботу тощо.

Крім того, це дозволяє створити систему мотивації працівників управління, поставити оплату їх праці у певну залежність від ефективності діяльності по управлінню. У зв'язку з цим слід зауважити, що, відповідно до теорії катастроф, надто важливо, щоб люди й органи, які приймають відповідальні рішення і реалізують їх особисто, матеріально залежали від реалізації цих рішень.

Варто зауважити, що всі виділені теоретичні аспекти соціальної ефективності використовуються у сучасних умовах і є складовою частиною дослідження аналізу і важелями діяльності підприємства.

Література

1. Черкасов Г.Н. Бригадная организация труда: состояние и перспективы [Электронный ресурс] / Черкасов Г.Н. – Режим доступа: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte>.

2. Лифиц И.М. Стандартизация, метрология и сертификация [Электронный ресурс] / Лифиц И.М. – Режим доступа: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte>.

3. Дьюи Д.Н. Демократия и образование [Электронный ресурс] / Дьюи Д.Н. – Режим доступа: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte=3>.

4. Базилевич В.Д. Экономическая теория: политэкономия [Электронный ресурс] / Базилевич В.Д. – Режим доступа: http://pidruchniki.ws/15660212/politekonomiya/effektivnost_proizvodstva_suschnost_ekonomicheskie_sotsialnye_pokazateli.

5. Палкин С.В. Экономическая эффективность социальных программ [Электронный ресурс] / Палкин С.В. – Режим доступа: <http://www.zeldortrans-journal.ru/publik/socpol/2005/august-05-08-pri.htm>.

6. Покропивный С. Ф. Экономика предприятия [Электронный ресурс] / Покропивный С. Ф. – Режим доступа: <http://studentbooks.com.ua/content/view/194/39/1/1>.

7. Атаманчук Г.В. Управление в жизнедеятельности людей (очерки проблем) [Электронный ресурс] / Атаманчук Г.В. - М.: РАГС, 2008. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka->

sotsialnoy-effektivnosti-upravleniya-regionom-po-kriteriyu-kachestva-zhizninaseleniya.

8. Тюриков А.Г. Оценка социальной эффективности управления регионом по критерию качества жизни населения / А.Г.Тюриков, А.С. Якунин // Вестник Военного университета. - 2011. - №1 (25). - С. 111- 117.

9. Юрьева Т. В. Социальная экономика: Учеб. для студ. вузов, обучающихся по эконом, спец. — М.: Дрофа, 2001. — 352 с. — С. 22.

10. Епанчинцев С.П. Социальная эффективность как принцип деятельности государственной службы занятости населения в регионе [Электронный ресурс] / Епанчинцев С.П. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

11. Экономический словарь [Электронный ресурс]; под ред. А.И. Архипова, «Проспект», 2004. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

12. Басовский Л.Е. Менеджмент: учебное пособие / Басовский Л.Е. - М.: ИНФРА, 2003. - 211 с.

13. Щегорцев В.А. Менеджмент: учебник / Щегорцев В.А., Таран В.А. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. - 615 с.

14. Норчак А.А. Социальная эффективность управления российским предприятием [Электронный ресурс] / Норчак А.А. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

15. Касаткин И.А. Методология статистической оценки эффективности управления персоналом [Электронный ресурс] / Касаткин И.А. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

16. Управление персоналом в условиях социальной рыночной экономики [Электронный ресурс]; под ред. МарраР, Шмидта Г. М. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

17. Управление персоналом организации: учебник; под ред. А.Я. Кибанова. – [4 – е изд., доп. и перераб.]. - М.: ИНФРА-М, 2010. - 695 с.

18. Жуков И.М. Оценка социальной эффективности управления персоналом в гостиничном бизнесе компаний в Москве [Электронный ресурс] / Жуков И.М. – Режим доступа: <http://vestnik.uara.ru/en/issue/2011/04/30/>

19. Орлов Е.М. Категория эффективности в системе здравоохранения [Электронный ресурс] / Орлов Е.М., Соколова

О.Н. Режим доступа:
http://www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7782355.

20. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / Армстронг М. – [10-е изд.]. - Питер, 2008. - 643 с.

21. Хачатуров Т.С. Эффективность капитальных вложений / Хачатуров Т.С. – М.: Экономика, 1979. – 335 с.

22. Бахтиаров Е.И. Социальная эффективность информационной системы управления предприятием / Бахтиаров Е.И. – Тюмень, 2008. – 181 с.

23. Калиниченко Л.А. Социальная организация государственной службы / Калиниченко Л.А. – М.: РАГС, 2000. – С. 177.

24. Белова М.В. Социальная эффективность инвестиций в материальное производство / Белова М.В. – СПб., 2005. – 272 с.

25. Белоусов Р.А. Общий и специальный менеджмент: учебник / Общ.ред. А.Л. Гапоненко, А.П. Панкрухин. – М.: Изд-во РАГС, 2000. – 568 с.

26. Иванов В.Н. Управленческая парадигма XXI века / Иванов В.Н., Иванов А.В., Доронин А.О. - Т.1. – М.: МГИУ, 2002. – С. 168.

27. Парфенова И.С. Социальная эффективность профессиональной переподготовки безработных: опыт социолого-управленческого анализа / Парфенова И.С. – Екатеринбург, 2005. – С. 21.

28. Дридзе Т.М. Оценка социальных последствий управленческих решений: «опережающее взвешивание» или экспертиза готовых программ и проектов / Дридзе Т.М., Трущенко О.Е. // Прогнозное социальное проектирование: теоретико-методологические и методические проблемы. – М., 1997. – С. 76.

29. Социально-экономическая эффективность регионального развития / [С.Н. Растворцева, Фаузер В.В., Задорожный В.Н., Залевский В.А.]; отв. ред. д.э.н., доцент С.Н. Растворцева. – М.: Экон-Информ, 2011. – 136 с.

30. Свободина М.В. Интенсификация сельского хозяйства в рыночных условиях. – М., 1999. - 218 с

1. Cherkasov G.N. Bry`gadnaya organy`zasy`ya truda: sostoyany`e

y` perspekty`vy [Электронный ресурс] / Cherkasov G.N. – Rezhy`m dostupa: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte>.

2. Ly`fy`cz Y`.M. Standarty`zacy`ya, metrology`ya y` serty`fy`kacy`ya [Электронный ресурс] / Ly`fy`cz Y`.M. – Rezhy`m dostupa: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte>.

3. D`yuy` D.N. Demokraty`ya y` obrazovany`e [Электронный ресурс] / D`yuy` D.N. – Rezhy`m dostupa: <http://www.ngpedia.ru/cgi-bin/getpage.exe?cn=392&uid=0.191717391833663&inte=3>.

4. Bazy`levy`ch V.D. Экономы`cheskaya teory`ya: poly`tэkonomy`ya [Электронный ресурс] / Bazy`levy`ch V.D. – Rezhy`m dostupa: http://pidruchniki.ws/15660212/politekonomiya/effektivnost_proizvodstva_suschnost_ekonomicheskie_sotsialnye_pokazateli.

5. Palky`n S.V. Экономы`cheskaya эффеkты`vност` соcy`al`ных программ [Электронный ресурс] / Palky`n S.V. – Rezhy`m dostupa: <http://www.zeldortrans-journal.ru/publik/socpol/2005/august-05-08-pri.htm>.

6. Pokropy`vnyj S. F. Экономы`ka predpry`yaty`ya [Электронный ресурс] / Pokropy`vnyj S. F. – Rezhy`m dostupa: <http://studentbooks.com.ua/content/view/194/39/1/1>.

7. Atamanchuk G.V. Upravleny`e v zhy`znedeyatel`nosty` lyudej (oчерky` problem) [Электронный ресурс] / Atamanchuk G.V. - M.: RAGS, 2008. – Rezhy`m dostupa: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-sotsialnoy-effektivnosti-upravleniya-regionom-po-kriteriyu-kachestva-zhizni-naseleniya>.

8. Tyury`kov A.G. Ocenka соcy`al`noj эффеkты`vносты` upravleny`ya regy`onom po kry`tery`yu kachestva zhy`zny` naseleny`ya / A.G.Tyury`kov, A.S. Yakuny`n // Vestny`k Voennogo uny`versy`teta. - 2011. - #1 (25). - S. 111- 117.

9. Yur`eva T. V. Socy`al`naya эkonomы`ka: Ucheb.dlya stud. vuzov, obuchayushhy`xsya po эkonom, specz. — M.: Drofa, 2001. — 352 s. – S. 22.

10. Epanchy`ncev S.P. Socy`al`naya эффеkты`vност` kak pry`ncy`p deyatel`nosty` gosudarstvennoj sluzhby` zanyatosty` naseleny`ya v regy`one [Электронный ресурс] / Epanchy`ncev S.P. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>

11. Экономы`chesky`j slovar` [Электронный ресурс]; pod red. A.Y` Arxy`pova, «Prospekt», 2004. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>
12. Basovsky`j L.E. Menedzhment: uchebnoe posoby`e / Basovsky`j L.E. - M.: Y`NFRA, 2003. - 211 s.
13. Shhegorcev V.A. Menedzhment: uchebny`k / Shhegorcev V.A., Taran V.A. - M.: YuNY`TY`-DANA, 2005. - 615 s.
14. Norchak A.A. Socy`al`naya effekty`vnost` upravleny`ya rossy`jsky`m predpry`yaty`em [Электронный ресурс] / Norchak A.A. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>
15. Kasatky`n Y`.A. Metodology`ya staty`sty`cheskoj ocenky` effekty`vnosty` upravleny`ya personalom [Электронный ресурс] / Kasatky`n Y`.A. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>
16. Upravleny`e personalom v uslovy`yax socy`al`noj rynochnoj ekonomy`ky` [Электронный ресурс]; pod red. MarraR, Shmy`dta G. M. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>
17. Upravleny`e personalom organy`zacy`y`: uchebny`k; pod red. A.Ya. Ky`banova. – [4 – e y`zd., dop. y` pererab.]. - M.: Y`NFRA-M, 2010. - 695 s.
18. Zhukov Y`.M. Ocenka socy`al`noj effekty`vnosty` upravleny`ya personalom v gosty`ny`chnom by`znese kompany`j v Moskve [Электронный ресурс] / Zhukov Y`.M. – Rezhy`m dostupa: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2011/04/30/>
19. Orlov E.M. Kategory`ya effekty`vnosty` v sy`steme zdavoохraneny`ya [Электронный ресурс] / Orlov E.M., Sokolova O.N. – Rezhy`m dostupa: http://www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7782355 (
20. Armstrong M. Prakty`ka upravleny`ya chelovechesky`my` resursamy` / Armstrong M. – [10-e y`zd.]. - Py`ter, 2008. - 643 s.
21. Xachaturov T.S. Эффеkты`vност` капу`тал`ных vlozheny`j / Xachaturov T.S. – M.: Экономы`ка, 1979. – 335 s.
22. Baxty`arov E.Y`. Socy`al`naya effekty`vnost` y`nformacy`onnoj sy`stemы upravleny`ya predpry`yaty`em / Baxty`arov E.Y`. – Tyumen`, 2008. – 181 s.
23. Kaly`ny`chenko L.A. Socy`al`naya organy`zacy`ya gosudarstvennoj sluzhby` / Kaly`ny`chenko L.A. – M.: RAGS, 2000. – S. 177.

24. Belova M.V. Socy`al`naya efekty`vnost` y`nvesty`cy`j v matery`al`noe proy`zvodstvo / Belova M.V. – SPb., 2005. – 272 s.
25. Belousov R.A. Obshhy`j y` specy`al`ny`j menedzhment: uchebny`k / Obshh.red. A.L. Gaponenko, A.P. Pankruxy`n. – M.: Y`zdvo RAGS, 2000. – 568 s.
26. Y`vanov V.N. Upravlencheskaya parady`gma XXI veka / Y`vanov V.N., Y`vanov A.V., Dorony`n A.O. - T.1. – M.: MGY`U, 2002. – S. 168.
27. Parfenova Y`.S. Socy`al`naya efekty`vnost` professy`onal`noj perepodgotovky` bezrabortny`x: opyt socy`ologo-upravlencheskogo analy`za / Parfenova Y`.S. – Ekateryn`burg, 2005. – S. 21.
28. Dry`dze T.M. Ocenka socy`al`ny`x posledstvy`j upravlenchesky`x resheny`j: «operezhayushhee vzveshy`vany`e» y`ly` eksperty`za gotovy`x programm y` proektov / Dry`dze T.M., Trushhenko O.E. // Prognoznnoe socy`al`noe proekty`rovany`e: teorety`kometodology`chesky`e y` metody`chesky`e problemy. – M., 1997. – S. 76.
29. Socy`al`no-ekonomy`cheskaya efekty`vnost` regy`onal`nogo razvy`ty`ya / [S.N. Rastvorceva, Fauzer V.V., Zadorozhny`j V.N., Zalevsky`j V.A.]; otv. red. d.э.n., docent S.N. Rastvorceva. – M.: Экон-У`nform, 2011. – 136 s.
30. Svobody`na M.V. Y`ntensy`fy`kacy`ya sel`skogo khozyajstva v ty`pochny`x uslovy`yah. – M., 1999.-218 s.

Рецензент: Орлов В.М., д.е.н., професор кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова

20.02..2015

УДК 65.011.4

Лазарева Наталя

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ
УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

В статті викладено результати критичного аналізу підходів до визначення механізмів управління в економіці.